

Gaylule, Kaylule, Feylule uykuları

Elif Hanım: “28. Lem’a 9. Nükte uyku bahsinde; a) Gaylule’de güneşin doğuşuyla kerahet vakti bitinceye kadar (40-50 dakika arası) uyku; rızık noksanlığı ve bereketsizlik. b) Feylule’de ikindi namazından sonra akşama kadar ki bütün zaman dilimindeki uyku; ömrün noksanlığına sebeptir. c) Kaylule olan sünnet uykusundan bahsediyor ki; kuşluk vaktinden öğleden biraz sonraya kadardır. Soru 1: Kuşluk vakti güneş doğduktan ve bir miktar yükseldikten itibaren başlar ve öğleden biraz sonraya kadar denilen vakti saat olarak izah eder misiniz? Soru 2: Bazı arkadaşlar güneş tam tepede iken namaz kılmakla ilgili kerahet vaktinin uyku için de geçerli olduğunu söylüyorlar? Bu doğru mudur? Bu kerâhet vaktinde uyunmaz mı?”

Gaylule uykusu fecirden itibaren güneş tamamen doğuncaya kadar geçen sürede uyumaktır. Bu zamanda uyumak sünnete uygun düşmez. Çünkü birçok iş kolunda sabahın erken saatlerinde işe başlamak rızık bolluğuna ve berekete sebeptir. İnsanın işe motive olacağı en aktif zaman dilimi fecirden sonraki zaman dilimidir. Bu dilim, uykuyla geçmemelidir. Çünkü o saatte uyumak işe geç başlamak demek olacaktır ki, bu da iş kaybı, emek kaybı, zaman kaybı, kazanç kaybı, performans kaybı gibi kazancı bereketlendiren birçok ana unsurun devre dışı kalması mânâsına gelecektir. Bereketsizliğin sebebi budur. Fakat öte yandan kerahet vaktinde eğer iş ve yoğunluk uyumayı gerektiriyorsa pekâlâ uyunabilir. Meselâ gece mesaisi yapmış birisi sabah namazını kıldıktan sonra kerahet vaktinin geçmesini beklemeden uyuyabilir. Ve bu sünnete aykırı düşmez. Çünkü adam günlük mesaisini yapmış, sabah namazını da kılmış, kerahet vaktinin geçmesini beklemeye artık dinî bir sebep yoktur. Burada kerahet vakti sadece bir zaman ismi olarak zikredilmiştir. Yoksa mutlak derecede uyku yasağı getiren bir zaman parçası olarak gelmemiştir.

Feylule uykusunda da aynı durum söz konusudur. İkinci namazından sonra güneş tamamen batıncaya kadar geçen zaman dilimi keza birçok iş kolu için en verimli zaman dilimidir. Bu saatte uyumak rızkı da, ömrü de noksanlaştırır. Çünkü insanın günün verimini muhasebe edeceği, ölçüp tartacağı, yarınki gün için yeni plânlar yapacağı, hayat için yeni moral ve motivasyon bulacağı bu zaman diliminde uyumak insanı bütün bu neticelerden genellikle mahrum bırakır. Buradaki uyku sakındırmasının da kerahet vaktine denk gelmesi ile ilgisi yoktur. Zaman dilimi bakımından sakıncalı görülmüştür. Fakat şüphesiz bunun da istisnası vardır: Meselâ, gündüz boyu aralıksız yoğun bir çalışma gösterip akşamdan sonra gecenin bir vaktine kadar yeniden yoğun bir çalışmaya girecek birisi için, eğer bu vakitte biraz boşluk söz konusu olursa, bu kişinin bu vakitte bir miktar kestirmesinde dinen bir sakınca olmaz.

Görüldüğü gibi Gaylule ve Feylule uykuları kerahetle ilgili olarak değil, fakat çoğunluk için zaman dilimi olarak sakıncalı bulunmuştur. Kaylule uykusu olan kuşluk vaktinden öğle sonrası vakte kadar güneşin en hararetli olduğu zaman dilimi içinde yarım saat kadar uyumak ise sünnette tavsiye edilmiştir. Bu tavsiyeyi öğle öncesi giren kerahet vakti delemeyiz. Yani kerahet vakti geldi diye sünnet olan öğle uykusunun yapılamaması söz konusu değildir. Çünkü esasen kerahet vakitlerinde sadece namaz kılma yasağı vardır. Bunun da gerekçesi hadiste açıklanmıştır. Hadisçe bunun gerekçesi, o vaktin, kâfirlerin güneşe secde ettikleri vakit oluşudur.¹

O halde kerahet vakitlerinden olan sabah gün doğarken ve akşam gün batarken uyumanın mekruh görülmesinin, bu vakitlerin kerahet vakti olması ile ilgisi yoktur. Bunun gerekçesi, sadece insan fitratının bu vakitlerde daha performanslı oluşu ve bu performansı negatif olarak uykuda öldürmeyip pozitif mânâda değerlendirme gereğidir. Bu durumda Kaylule uykusu olan öğle uykusu, öğle öncesi kerahet vaktinde yapılabilmektedir.

Kaylule uykusunun tavsiye edildiği saat ise kaba kuşluktan ikinci öncesi zamana kadar geçen saattir. Bu saat kişiye ve iş yoğunluğuna göre ve kişiye özel olarak değişebilmektedir. Belirli bir saat verip itaat ehlini saatle sınırlandırmak doğru değildir.

Dipnot:

1- Müslim, Salâti'l-Misafirin, Hadis No: 294.